

A birtokos személyragok rendszere a 16–17. századi finn zsolttárfordításokban

BAKSA Máté

Debreceni Egyetem, Nyelvtudományok Doktori Iskola
nihilpotestesse@gmail.com

Tanulmányom a finn nyelv birtokos személyragjait, azok változásait, ingadozásait mutatja be az első finn nyelvű bibliarészletektől az 1642-es teljes fordítás megjelenéséig. Mint ismeretes, a mai finn paradigma a közfinn korra feltételezhető rendszer elemeinek keveredéséből jött létre. A rekonstrukciók szerint ez a nyelvi állapot még tartalmazott duális szerkezetet is, és morfológiai eszközökkel fejezték ki a birtok számát. Ezek elemei ma is fellelhetőek a birtokos személyragokban. A rendszer kialakulása lassan ment végbe, egyes esetekben (pl. Px2Pl) még a 18. században sem alakult ki standard alak (Häkkinen 1979: 111–112).

A vizsgált korpuszt négy szerző munkássága alkotja, műveik a finn írásbeliség kialakulásának első száz évét ölelik fel. Az első szerző Mikael Agricola, aki az első finn nyelvű nyomtatásban megjelent szöveg, az *Abckiria* [Ábécéskönyv] és egyéb kisebb fordítások mellett az első Újszövetség fordítást is készített. Vizsgálatomban az 1551-es *Dauidin Psaltarit* [Dávid zsolttárai] c. munkáját használtam fel (Häkkinen 2016: 69–70; Heininen 1999: 17–18; Perälä 2007: 25).

A második szerző Jaakko Finno vagy Jaakko Suomalainen, aki az első finn nyelvű zsolttároskönyv (*Yxi wäähä rucous kiria* [Egy kis imádságoskönyv])¹ szerzője, ez valószínűleg 1583-ban keletkezett (Dahlström 2005: 69; Häkkinen 2016: 144–145; Peebo 2001: 133).

Finno 1588-as halálát követően munkáját tanítványa, Hemminki Maskulainen folytatta, aki *Yxi Wäähä Suomenkielinen Wirsikirja* [Finn nyelvű kis zsolttárkönyv] címmel adta ki Finno fordításának bővített változatát 1605-ben.

¹ Eredeti címe ismeretlen, a teljes szöveg 1988-ban jelent meg Pentti Lempiäinen szerkesztésében, *Finnon wirsikirja* [Finno zsolttárkönyve] címmel.

Ez a mű 141 új zsoltárfordítással bővült, amiből 26-ot Maskulainen maga írt (Häkkinen 2005: 27; 2016: 122; Väinölä 2005: 39).

A korpusz utolsó eleme az Eskil Petraeus teológiai professzor vezette bizottság által 1642-ben közreadott első teljes finn bibliafordítás, a *Biblia, Se on: Coco Pyhä Raamattu Suomexi* [Az egész szent Biblia finnül] című munka. A bibliafordító bizottság az agricolai életműhöz nyúlt vissza, Finno és Maskulainen innovációit javarészt mellőzték (Häkkinen 2016: 146–147; Ikola 1984: 125–126; Lehikoinen 2005: 191).

Az egybevetethetőség érdekében a korpuszt azok a zsoltárok alkotják, amelyek mind a négy fordításban megtalálhatók: az 1., 2., 15., 20., 23., 46., 51., 67., 82., 103., 110., 120., 124., 127., 128., 130. és a 147. zsoltár. A vizsgálat során a kaino.kotus.fi honlapon elérhető változatokat használtam (hivatkozásait ld. az irodalomjegyzékben). Az alábbiakban a négy fordítás birtokos személyragjait mutatom be példákkal, a mai alakokkal és a jelentésükkel.

1. Agricola (1551)

Agricola 1551-es fordításában a szóvégi rövid magánhangzó kiesése² mellett a kiforratlan hangjelölés is hatással volt az egyes ragok írásmódjára (Häkkinen 2016: 76–86). Agricola Px-rendszerét a következő elemek alkotják:

1.1. Px1Sg. A vizsgált korpuszban összesen 43 példa található az egyes szám első személyű birtokos személyrag használatára. A maival megegyező *-ni* 28 alkalommal fordul elő (65%), míg a szóvégi magánhangzó nélküli változat 15-ször (35%). Itt érvényesül legkevésbé a szóvégi magánhangzók elhagyása. Ennek magyarázata a genitívuszi formákkal való alaki egybeesések elkerülése lehetett, olyan szavaknál, ahol nem volt fokváltakozás.

a) *-ni*³

Sine woitelet Öliulle minun Pääni... / Sinä woitelet öljyllä minun pääni...

‘Te megkened olajjal a fejemet...’

Sille mine tunnen minun Pahateconi... / Sillä minä tunnen pahat tekoni...

‘Így bűnös tetteimet beismerem...’

Kijte minun Sieluni Herra. / Kiitä minun sieluni Herraa.

‘Áldja lelkem az Urat.’

² A korai finn nyelvű szövegek fonetikai szerkezetének legszembetűnőbb jelensége a *loppuheitto* vagy *apokopé*, azaz a szóvégi rövid magánhangzók eltűnése. Ez a jellegzetes délnyugati (*lounaismurre*) nyelvjárási vonás a nyelv minden részét érintheti, de leginkább a birtokos személyragok esetén fordult elő (Häkkinen 2016: 87–88).

³ Az első sor eredeti formában idézi a szöveget, ezt követi a mai finn átírat, végül a magyar fordítás.

Sanoi Herra minun Herralleni... / Sanoi Herra minun Herralleni...

'Mondta az Úr az én Uramnak...'

...istu minun Oikialle kädhelleni. / ...istu minun oikealle kädelleni.

'...ülj a jobb kezemhez.'

Mine hwdhan Herran tyge minun tuskissani... / Minä huudan Herran tykö minun tuskissani... 'Az istenhez kiáltok nyomorúságomban...'

b) -n

Sine olet minun Poican... / Sinä olet minun poikani...

'Te az én fiam vagy...'

...ette minun Kielen sinun Wanhurskauttas kerskais. / ...että minun kieleni sinun vanhurskauttasi kerskaisi. '...hogya harsogja nyelvem az igazságosságodat.'

Herra on minun Paimenen... / Herra on minun paimeni...

'Az Úr az én pásztorom...'

1.2. Px2Sg. 46 példa található a szövegben. Jelölése mindig -s. Ezzel ez a leginkább standardizált birtokos személyrag Agricola munkáiban.⁴ Bár a szakirodalom szerint Agricolánál rendkívül ritkán előfordult a -ti vagy -t alak is, a vizsgált korpuszban erre nem találtam példát (Häkkinen 2016: 107).

...ette ne Synniset sinun tyges palaiasisit. / ...että ne syntiset sinun tykösi palaisivat.
'...hogya megtérjenek hozzád a bűnösök.'

...Ja sinun Poltviifris olcoon lihauat. / ...ja sinun polttouhrisi olkoot lihavat.
'...és égő áldozataid találtassanak kövéreknek.'

Cuca pite sinun Maiasas asuman? / Kuka pitää sinun majjassasi asuman?
'Ki tartózkodhat a te sátradbán?'

...ia päätteken caiki sinun aiuotuxes. / ...ja päättäköön kaikki sinun aivoituksesi.
'...és teljesítse minden gondolatodat.'

1.3. Px3Sg. Jelölése a mai finn nyelvben -nsa/-nsä. A vizsgált szövegben öt példa található a -nsa jelölésre. A két esetben előforduló magas hangrendű változat -nse formában szerepel.⁵ A többi esetben eltűnt a szóvégi magánhangzó, a korpuszban 64-szer (90%) fordul elő az -ns forma.

⁴ A kortársnak tekinthető, az 1540-es években keletkezett Westh-kódexben szintén általános volt az -s használata Px2Sg-ben. Erről bővebben ld. Juhos 2022.

⁵ Bár Agricola megkülönböztette az *ä* és *e* hangot, fordításában ezek jelölése nem volt következetes, így egy szónak különböző írott formái létezhetek egymás mellett, pl. *herke* ~ *hürkä* 'szarvasmarha', *keten* ~ *käteen* 'kéz-illat.', *menemmä* ~ *menemme* 'megy-Vx1PI' (Büdi 2013: 40; Häkkinen 1994: 85; 2007: 73; Heininen 2007: 48–49).

a) -nsa

...*Henen Sanansa nopiasti iooxe.* / ...*hänen sanansa nopeasti juoksee.*
'...szava gyorsan fut.'

...*hen walistacan aina Casuonsa.* / ...*hän valistakoon aina kasvonsa.*
'...felragyogtassa mindig arcát.'

b) -nse

Kijtteke Herra caiki henen Töönse... / *Kiittäkää Herraa kaikki hänen työnsä...*
'Áldjátok az Urat minden ő teremtményei...'

Hen ombi henen Tiense Mosesel tietteuexi tehnyt... / *Hän on hänen tiensä*
Mosekselle tiettäväksi tehnyt...'Megismertette az ő útjait Mózesrel...'

c) -ns

Kijte Herra minun Sielun ia caiki mite minussa on henen pyhe Nimeens. / *Kiitä*
Herraa, minun sieluni ja kaikki, mitä minussa on, hänen pyhää nimeänsä.
'Áldjad lelkem az Urat és egész belsőm az ő szent nevét.'

...*ja henen Lehdhens ei varise...* / ...*ja hänen lehtensä ei varise...*
'...és az ő levele nem hervad...'

Autuas on iocainen quin Herra pelkeuet ia henen Teidhens päle waeldauat. / *Autuas*
on jokainen kuin Herraa pelkäävät ja hänen teidensä päälle vaeltavat.
'Boldogok, kik félnek az Urat és az ő útjain járnak.'

...*pite piexemen Kuningaita henen Wihans aicana.* / ...*pitää pieksemän kuninkaita*
hänen vihansa aikana. '...királyokat kell vernie haragja idején.'

1.4. Px1Pl. A vizsgált szövegben csak kis számú példa található a Px1Pl formákra, ennek oka a forrásszöveg jellege. 22 esetben fordul elő a szövegben Px1Pl alak, de ebből a maival megegyező *-mme* vagy a hosszúságot nem jelölő *-me* formára (Häkkinen 2016: 81) egy adat sem található. A leggyakoribb az *-n* szuffixum (18 előfordulás, 82%). Három példa van a szóvégi magánhangzó megőrződésére (2 *-nna* és 1 *-nne*).

a) -n

...*se Jacobin Jumala ombi meiden Tuken.* / ...*se Jaakobin jumala on meidän tukemme.*
'...Jákob istene a mi támaszunk.'

Meiden Sielun päsi ninquin iocu Lindu sijte Lindurin paulasta. / *Meidän sielumme*
pääsi niinkuin joku lintu siitä linturin paulasta. 'A lelkünk kiszabadult, mint madár a madarász csapdájából...'

Meiden Apun ombi Herran Nimes. / *Meidän apumme on Herran nimessä.*
'A segítségünk az Úr nevében van.'

b) -nna

Cosket keuisit ylitse meiden Sielunna. / *Kosket kävisivät ylitse meidän sielumme.*
'Zúgók járnának át a lelkünkön.'

...poissijrsi hen meiste meiden Pahatteghonna. / ...pois siirsi hän meistä meidän pahat tekomme. '...elvette tölünk a mi bűneinket.'

c) **-nne**

Ja meiden Herran Jumalan Nimesse me ylennemme meiden Liponne. / Ja meidän Herran Jumalan nimesse me ylennämme meidän lippumme.
'S a mi urunk, istenünk nevében felhúzzuk zászlónkat.

1.5. Px2Pl. A vizsgált zsoltárokban nem található példa többes szám második személyű birtokos személyragra, ez is a forrás jellegéből adódik. Agricola más fordításaiban is csak ritkán fordul elő, jelölése kiforratlan, gyakran egybeesik a Px1Pl formákkal: *-nne*, *-nna*, *-n* (Häkkinen 2007: 83, 2016: 107).

1.6. Px3Pl. Kevés, összesen hét példa található a többes szám harmadik személyű ragra. Ezek jelölése a vizsgált szövegben következetesen *-ns*.

Joca Eleinden anda heiden Roans... / Joka eläinten antaa heidän ruokansa...
'Aki az állatoknak adja élelmüket...'

Katkaiskam heiden Siteens... / Katkaiskaamme heidän siteensä...
'Szaggassuk le az ő bilincseiket...'

...ia cutzu heite caikia Nimeldens. / ...ja kutsuu heitä kaikkia nimeltänsä.
'...és mindnyájukat nevükön szólítja.'

1.7. Agricola birtokos személyrag-rendszerét a következő táblázat foglalja össze. Amennyiben a vizsgált korpuszban nem szerepelt példa az egyes változatokra, a fordító egyéb zsoltáraiból egészítettem ki azt, a paradigma minél átfogóbb bemutatása érdekében. Az ilyen példákat csillag jelzi.

Agricola

Px1Sg	<i>-ni, -n</i>	<i>pääni, herralleni, poican, jumalan</i>
Px2Sg	<i>-s</i>	<i>aiuotuxes, pericunnaxes</i>
Px3Sg	<i>-nsa, -nse, -ns</i>	<i>casuonsa, sielunsa, ikenens, silmens, tiense, töönse</i>
Px1Pl	<i>-mme, -m, -n, -nna, -nne</i>	<i>*kättemme, *aiallam, sielun, pälen, sielunna, liponne</i>
Px2Pl	<i>-nne, -nna, -n</i>	<i>*wallanne, *lapsianne, *coruanna, *woorten, *käsillen</i>
Px3Pl	<i>-ns</i>	<i>roans, siteens⁶</i>

⁶ Mai alakok: *pääni* 'fejem', *herralleni* 'uram', *poikani* 'fiam', *jumalani* 'istenem'; *aivoitukseksi* 'gondolatod', *perikunnaksesi* 'örökségedül'; *kasvonsa* 'arca', *sielunsa* 'lelke', *ikenensä* 'inye', *silmänsä* 'szeme', *tiensä* 'útja', *työnsä* 'munkája'; *kättemme* 'kezünk', *ajallamme* 'időnkben', *sielumme* 'lelkünk', *päällemme* 'fejünkre', *lippumme* 'zászlónk'; *valtanne* 'erőtök', *lapsianne* 'gyermeketeket', *korvanne* 'fületek', *vuorennne* 'hegyetek', *käsillenne* 'kezetekre'; *ruokansa* 'ételük', *siteensä* 'kötelékük'.

2. Jaakko Finno (1583)

Jaakko Finno fordításában szinte minden szót érintett a véghangzó eltűnése, aminek következtében csak sporadikusan található példa olyan alakokra, ahol a ragvégi vokális megőrződött.

2.1. Px1Sg. Agricola fordításához képest Finnónál lényegesen kevesebb példa található, csupán 15. Ebből 13 *-n*, míg kettő *-ni* alakú, tehát az előző fordításhoz képest jelentős eltolódás figyelhető meg a mássalhangzós forma felé (A: 35%, F: 87%).

a) *-n*

Sä olet mun racas poican... / Sinä olet minun rakas poikani...

'Te vagy az én szeretett fiam...'

Se ombi minun tacton. / ...Se on minun tahtoni.

'Ez az én akaratom.'

Mun päään sinä mös woitelit... / Minun pääni sinä myös woitelit...

'Az én fejem is beolajoztad...'

Mun sielun mös aina kijttä Jumalata monin kerroin. / Minun sieluni myös aina

kiittä Jumalaa monin kerran. 'A lelkem is sokszor áldja az istent.'

b) *-ni*

Osotta Hän minul oikean laidhan Cusa sieluni wirghotta. / Osoittaa hän minulle

oikean laidan jossa sieluni virvoittaa. 'Megmutatja nekem az igaz oldalt, ahol lelkem felfrissülhet.'

Sentädhän työni whotan Jotca ei syndi peittä... / Sentähdän työni unohdan jotka

eivät syntiä peittä... 'Ezért elfelejtem a munkám, mit bűnök nem takarnak...'

2.2. Px2Sg. Agricolához hasonlóan itt is következetes *-s* jelöléssel találkozunk, mind a 46 példában.

Cuca woj sinun edhesäs pysy. / Kuka voi sinun edessäsi pysyä.

'Ki maradhat meg előtted.'

Nekäuät mös sinun silmäs Ett lapset Sul lisändyüät... / Näkevät myös sinun silmäsi

että lapset sinulla lisääntyvät... 'Meglátják a te szemeid, hogy gyermekeid sokasodnak...'

Sun caupungis Jerusalem... / Sinun kaupunkisi Jerusalem...

'A te városod Jeruzsálem...'

Sun cauttas pirun voitán. / Sinun kauttasi pirun voitán.

'Rajtad keresztül legyőzöm az ördögöt.'

2.3. Px3Sg. A legtöbb példát erre az esetre találjuk, összesen 71-et. Jelölése egységesen *-ns* formában történt, ez beillik a szóvégi magánhangzók el-

túnésének Agricolától az 1642-es Bibliáig erősödő tendenciájába (Lehikoinen 2005: 216), habár Finno más fordításaiban kis számban *-nsa/-nsä* alakok is előfordulnak.

Sill ett hän monin kerran Cunnians Christityil iulista. / Sillä että hän monin kerroin kunniansa kristityille julistaa. 'Ezért sokszor hirdeti a dicsőségét a keresztyényeknek.'

Hän meille ilmottapi Hyuän tactons tiens ia neuuons. / Hän meille ilmoittaa hyvän tahtonsa, tiensä ja neuvonsa. 'Kinyilatkoztatja nekünk jóakarátát, útját és tanácsát.'

Ja hänen käskyns aina seura. / Ja hänen käskynsä aina seuraa.

'És az ő parancsát mindig követi.'

Mutt ennen pitä hänen cuoleman Ja lihasans kärsimän waiuan. / Mutta ennen pitää hänen kuoleman ja lihassansa kärsimän vaivan. 'De előbb meg kell halnia, és el kell szenvednie húsának fájalmát.'

2.4. Px1Pl. A vizsgált korpuszban csak 10 példa található, hétszer *-m*, háromszor *-n* alakban, tehát enyhe elmozdulás történt a mai alaknak megfelelő irányba. A bemutatott példákon kívül Finno más zsoltárfordításaiban kis számú példa található a *-mme* és *-me* alakokra is.

a) -m

Meidhän linnam on Jumal taiuast Meidhän kilpem ja otam... / Meidän linnamme on Jumala taivaasta, meidän kilpemme ja otamme... 'Isten a mi várunk a mennyekből, a mi pajzsunk és a mi lándzsánk...'

Meidhän wiholisem on hirmulinen... / Meidän vihollisemme on hirmuinen...

'Az ellenségünk félelmetes...'

Turha on caick meidhän tekem... / Turha on kaikki meidän tekemme...

'Minden cselekedetünk hiábavaló...'

b) -n

Sill Christus on meidhän woiman. / Sillä Kristus on meidän voimamme.

'Mert Krisztus a mi erőnk.'

Pacanoitten seas mös cuulisim Christuxen meidhän lunastaian... / Pakanoiden seassa myös kuulisimme Kristuksen medän lunastajamme... 'A pogányok közt is hallanánk Krisztust, a mi megváltónkat...'

Hän tunde meidhän heicon luonon. / Hän tuntee meidän heikon luontomme.

'Ő ismeri a mi gyenge természetünket.'

2.5. Px2Pl. A 82. zsoltár 2. bekezdésében található *alan* szó vagy SgGen forma, vagy pedig Px2Pl alak.

Oruolasten mös hyuyttä Pydhät teidhän alan wärydhel... / Myös orpolasten hyvyttä pyydät(te) teidän alan(ne) väryydellä... 'Az árvagyerekék igazát is a ti oldalatok álnokságával kéritek ...'

2.6. Px3Pl. Összesen 34 adat található Finno fordításában. Hasonló tendencia figyelhető meg, mint a Px3Sg-ban. A leggyakoribb jelölés *-ns*, ami az összes előfordulás 97%-a. Emellett csak egy, a mai alakkal megegyező *-nsa* változat található a korpuszban.

a) -ns

He puhuuat näin keskenäns sen pääl mös tekeuät walans... / He puhuvat näin keskenänsä sen päälle myös tekevät valansa... 'Így beszélnek egymással közt, ezen felül még esküt is tesznek...'

Quin Isä lastans armacta Heidhän nuctens vnhotta pian... / Kuin isä lastansa armahtaa, heidän nuhteensa unohtaa pian... 'Ahogy az atya megbocsát gyermekének, úgy felejtik el megfeddésüket is...'

Jotc nauravat sinua pidhoisans... / Jotka nauravat sinua pidoissansa... 'Akik nevetnek rajtad lakomáikon...'

Ja me nijñ wallalans pääsim... / Ja me niin vallallansa pääsimme... 'Így mi isten erejéből eljutottunk...'

b) -nsa

Heidhän iuonensa näke. / Heidän juonensa näkee. 'Az ő ármánykodásukat látja.'

2.7. Az Agricolánál megfigyelt tendenciák mutathatók ki Finnónál is, de bizonyos ragok esetén már előrehaladottabb a standardizáció folyamata. Az alábbi táblázatban Finno birtokoszemély-ragrendszerét foglalom össze, más zsoldárokból kiegészítve (ezeket csillag jelöli).

Finno		
Px1Sg	<i>-ni, -n</i>	<i>vscon, poican, työni</i>
Px2Sg	<i>-s</i>	<i>nimes</i>
Px3Sg	<i>-nsa, -nsä, -ns</i>	<i>*palueliansa, *isänsä, sanans, käskyns</i>
Px1Pl	<i>-mme, -m, -n</i>	<i>*cansamme, linnam, suomalaisten, woiman</i>
Px2Pl	<i>?-n</i>	<i>?alan</i>
Px3Pl	<i>-nsa, -ns</i>	<i>iuonensa, puolens⁷</i>

⁷ Mai alakok: *uskoni* 'hitem', *poikani* 'fiam', *työni* 'munkám'; *nimesi* 'neved'; *palvelijansa* 'szolgája', *isänsä* 'apja', *sanansa* 'szava', *käskynsä* 'parancsa'; *kansamme* 'népünk', *suomalaistemme* 'finnjeink', *voimamme* 'erönk', *linnamme* 'erődünk'; *?alanne* 'oldalatok'; *juonensa* 'tervük', *häpeänsä* 'szégyenük', *puolensa* 'oldaluk'.

3. Hemminki Maskulainen (1605)

Hemminki Maskulainen munkássága sok szempontból a finnói fordítás javításának tekinthető (Häkkinen 2005: 27). Nem kivétel ez alól a Px paradigma sem. Bár nem sikerült teljesen egységes rendszert létrehozni, nála kevesebb alternációs lehetőséggel találkozhatunk, ami jól példázza a fordító standardizáló törekvéseit (Baksa 2021: 40–41; Väinölä 2005: 39).

3.1. Px1Sg. Összesen 23 alkalommal fordul elő a vizsgált korpuszban. Finnóhoz hasonlóan itt is az *-n* a leggyakoribb forma (17 adat, 73%), míg a *-ni* változatból összesen hat szerepel a szövegben.

a) *-n*

Sä oled mun racas Poican. / Sinä olet minun rakas poikani.
'Te vagy az én szeretett fiam.'

Se ombi minun tahton. / Se on minun tahtoni.
'Ez az én akaratom.'

Mun pään sinä myös voitlid... / Minun pääni sinä myös voitlit...
'Az én fejem is beolajoztad...'

Minun sielun kiitä Herraa. / Minun sieluni kiittää Herraa.
'Lelkem hálát ad az Úrnak.'

b) *-ni*

Käskin hänen tahtoni ilmoitta. / Käskin hänen ilmoittaa tahtoni.
'Azt mondtam neki, hogy nyilvánítsa ki az akaratomat.'

...qvin sieluni autta vaorast. / ...kuin sieluni auttaa vaarasta.
'...ahogy lelkem kisegít a veszélyből.'

Sentähden työni unhotan Jotca ei syndii peitä... / Sentähden työni unohdan jotka eivät syntiä peitä...
'Ezért elfelejtem a munkáim, amelyek nem takarják a bűnt...'

3.2. Px2Sg. Ez teljesen egységes, ahogy a korábbi szerzőknél is, mind az 51 előforduló személyrag *-s* alakú.

Näkeväd myös sinun silmäs... / Näkevät myös sinun silmäsi...
'Látják a te szemeid is...'

Herra, cuca sun majasas Saa alat asuu... / Herra, kuka sinun majassasi saa alati asua...
'Uram, ki tartózkodhat a te sátradbán...'

...lapses myös kivut synnytetän. / ...lapsesi myös kivutta synnytetään.
'...a gyermeked is fájdalom nélkül születik.'

Sun suuren hyvydhes tähden. / Sinun suuren hyvyytesi tähden.
'A te nagy jóságod okán.'

Sinun vidzas sekä sauvas Lauman tyghö mua tuocon... / Sinun vitsasi sekä sauvasi Lauman tykö minua tuokoon...
'A te korbácsod és botod visz engem a nyájhoz...'

Hän sinun turvas myös olcon. / Hän sinun turvasi myös olkoon.
 'Ő legyen a te menedéked is.'

3.3. Px3Sg. Finnóhoz hasonlóan Maskulainen is egységesen *-ns* jelölést használt (72 példa). Más zsoldárfordításokban is csak sporadikusan fordul elő a maival megegyező *-nsa/-nsä* jelölés.

Mutt hilidze kielens aina. / Mutta hillitsee kielensä aina.
 'De mindig féken tartja a nyelvét.'

Ja valasans vahvan seisopi. / Ja valassansa vahvana seisoo.
 'És szilárdan kitart esküjében.'

Hän on luonostans armias. / Hän on luonostansa armias.
 'Ő természeténél fogva kegyelmes.'

Se on hänen pyhä hengens. / Se on hänen pyhä henkensä.
 'Ez az ő szent lelke.'

...ja siirtä pojes siastans. / ...ja siirtää pois sijastansa.
 '...és távolítsd el helyéről.'

...niil qvin hänen liitosans ovad. / ...niillä kuin hänen liitossansa ovat.
 '...Azokkal, akik az ő szövetségében vannak.'

3.4. Px1Pl. A vizsgált szövegben összesen 18-szor fordul elő. Jelölése egységes képet mutat: 17 esetben következetesen *-m* alakban szerepel és csupán egy helyen található *-n* variáns. A Px1Pl jelölésének változása jól szemlélteti a fordító törekvését a finnói hagyaték egységesítésére (Peebo 2001: 133–134). Mivel már Maskulainen más műveiben sem fordulnak elő eltérő alakok, ezért a többes szám első személyű birtokos személyragok jelölése standardizáltnak tekinthetők a fordításaiban (Baksa 2021: 37).

a) -m

Meidhän linnam on Jumal taevast. / Meidän linnamme on Jumala taivaasta.
 'A mi várunk isten a mennyekből.'

...meidhän kilpem ja otam. / ...meidän kilpemme ja otamme.
 '...a mi pajzsunk és lándzsánk.'

Meidhän viholisem on hirmulinen. / Meidän vihollisemme on hirmuinen.
 'A mi ellenségünk félelmetes.'

...otta pois päädäm vaevan. / ...ottaa pois päättäimme vaivan.
 '...leveszi fejünkről a terhet.'

Niin äkild elom menep. / Näin äkkiä elomme menee.
 'Ilyen gyorsan telik az életünk.'

b) -n

Sill Christus on meidhän voiman... / Sillä Kristus on meidän voimamme...
 'Mert Krisztus a mi erőnk...'

3.5. Px2Pl. Finnóhoz hasonlóan itt is csak egy bizonytalan példa fordul elő (ld. 2.5.). Emellett sporadikusan *-nne* forma is szerepel Maskulainen egyéb fordításaiban.

a) -n

Orvoilasten myös hyvyttä Pyydhätt teidhän alan väärydhell. / Myös orpolasten hyvyttä pyydät(te) teidän alan(ne) vääryydellä... 'Az árvagyerekek igazát is a ti oldalok álnokságával kéritek ...

3.6. Px3Pl. Összesen 32 példa található a korpuszban. A nyelvjárási hatás itt is erős, ennek nyomán a leggyakoribb forma a *-ns*, kivételt három esetben a *-nsa* alak képez.

a) -ns

Jotc naoravat sua pidhoisans... / Jotka nauravat sinua pidoissansa...

'Akik nevetnek rajtad lakomáikon...'

Heidhän coerudhens on peitos. / Heidän koiruutensa on peitossa.

'Az ő ebadaságuk takarva van.'

...joedhen viini Sencaldaisit on täynnäns. / ...joiden viini senkaltaisista on täynnänsä.

'...akinek bora tele van hasonlóval.'

...ja pitä heidhän käskyns. / ...ja pitää heidän käskynsä.

'...és megtartja a parancsolataikat.'

b) -nsa

...heidhän juonensa näke. / ...heidän juonensa näkee.

'...az ő ármánykodásukat látja'

Heidhän nuoransa poick catkeis... / Heidän nuoransa poikki katkeaisi...

'Kötélük szét lenne vágva...'

...heidhän verckonsa myös ratkeis... / ...heidän verkkonsa myös ratkeaisi...

'...hálójuk is szétfoszlana...'

3.7. Maskulainennél látható előrelépés történt Finno és Agricola rendszeréhez képest. Bár a Px1Sg-ben még ő is használta a *-ni* és az *-n* formát, a Px1Pl-ben az *-m* a leggyakoribb. A pontosabb kép érdekében az alábbi táblázat adatait Maskulainen más zsoltáraiból is kiegészítettem, az ilyen példák előtt csillag szerepel.

Maskulainen

Px1Sg	<i>-ni, -n</i>	<i>turvan, työni</i>
Px2Sg	<i>-s</i>	<i>omas, isäs</i>
Px3Sg	<i>-nsa, -nsä, -ns</i>	<i>*laupiudhensa, *äitinsä, valasans</i>

Maskulainen

Px1Pl	- <i>me</i> , - <i>m</i> , - <i>n</i>	* <i>hengeme</i> , <i>linnam</i> , <i>voiman</i>
Px2Pl	- <i>nne</i> , ?- <i>n</i>	* <i>isänne</i> , ? <i>alan</i>
Px3Pl	- <i>nsa</i> , - <i>nsä</i> , - <i>ns</i>	<i>juonensa</i> , * <i>äitinsä</i> , <i>käskyns</i> ⁸

4.9. Eskil Petraeus bizottsága (1642)

A bibliafordító bizottság nem Finno és Maskulainen munkáját folytatta, hanem Agricola műveit vette alapul. Mivel a vizsgált források közül ez a legfiatalabb, a többes paradigma is itt a legkiforrottabb (Ikola 1984: 128).

4.1. Px1Sg. Összesen 35 példa található a korpuszban. Ebből 22 esetben *-ni* variáció szerepel, míg 13 esetben a nyelvjárási hatás következtében *-n* jelölést találunk. Tehát itt az arány már megfordult, 62%-ban a mai raggal megegyező, magánhangzós forma szerepel a fordításban.

a) *-ni*

Minun sieluni hän wirgotta... / Minun sieluni hän virvottaa...

'Az én lelkeket ő felüdíti...'

...sinä voitelet minun pääni öljyllä. / ...sinä voitelet minun pääni öljyllä.

'...megkened fejemet olajjal.'

...ja puhdistu minua minun synnistäni. / ...ja puhdistu minut minun synneistäni.

'...és tisztíts meg engem a bűneimtől.'

Sillä minä tunnen pahat teconi... / Sillä minä tunnen pahat tekoni...

'Így bűnös tetteimet beismerem...'

Pese minua hyväst minun pahasta tegostani. / Pese minua hyvästi minun pahasta teostani. 'Mosd le bűnös tetteimet teljesen.'

Herra sanoi minun Herralleni... / Herra sanoin minun Herralleni...

'Az Úr mondta az én Uramnak...'

b) *-n*

Herra on minun paimenen... / Herra on minun paimeneni...

'Az Úr az én pásztorom...'

...joca minun autudeni Jumala olet... / ...joka minun autuuteni Jumala olet...

'...aki vagy az üdvösségem istene...'

Minun sielun wartioidze Herra... / Minun sieluani vartioi Herra...

'Lelkeket isten őrzi...'

⁸ Mai alakok: *turvani* 'biztonságom', *työni* 'munkám'; *omasi* 'sajátod', *isäsi* 'apád'; *laupeutensa* 'irgalma', *äitinsä* 'anyja', *valassansa* 'esküjében'; *henkemme* 'lelkünk', *linnamme* 'erődünk', *voimamme* 'erőnk'; *isänne* 'apátok', ?*alanne* 'oldalatok'; *juonensa* 'tervük', *äitinsä* 'anyjuk', *käskynsä* 'parancsuk'.

Minun sielun odotta ainoastans Jumalata. / Minun sieluani odotta ainoastansa Jumalaa. 'A lelkem csak istenre vár.'

4.2. Px2Sg. Nem történt változás az előző fordításokhoz képest, a 49 adat mindegyike *-s* alakú. Bár az 1642-es Bibliában gyakran megmaradt a szóvégi magánhangzó, itt mégis következetesen vokális nélküli változatot használtak a fordítók.

Tee Zionille hyvästi sinun armos jälken. / Tee Siionille hyvästi sinun armosi jälkeen.
'Tégy jót Sionnal a te kegyelmed nyomán.'

Sillä minä tahdon wäärille opetta sinun ties... / Sillä minä tahdon wäärille opettaa sinun tiesi... 'Akkor meg fogom tanítani útjaidra a tévelygőket...'

...että sinä olisit oikia sanasas... / ...että sinä olisit oikea sanassasi... '...hogy igaz leszel szavaidban...'

Jumala ole minulle armollinen sinun hyvydes. / Jumala ole minulle armollinen sinun hyvydessäsi. 'Isten könyörülj rajtam a te irgalmadban.'

...ja sinun polttouhris olcon lihawat. / ...ja sinun polttouhrisi olkoot lihavat.
'... és égő áldozataid legyenek kövérek.'

...nijn minä annan sinulle pacanat sinun perinnöxes... / ...niin minä annan sinulle pakanat sinun perinnöksesi... '...és odaadom neked a pogányokat örökségül...'

4.3. Px3Sg. A vizsgált korpusz 59 példájában egységesen *-ns* jelölés figyelhető meg. Azonban más zsoltárészletekben sporadikusan *-nsa/-nsä* alakok is előfordulnak. Erre az időre már befejeződött az *ä* hang jelölésének standardizációja (Lehikoinen 2005: 200).

Nyt minä tunnen Herran woideltuans auttawan... / Nyt minä tunnen Herran woideltuansa auttawan... 'Most már tudom, hogy az Úr megsegíti felkentjét...'

... hän wie minun oikialle tielle hänen nimens tähden. / ... hän vie minut oikealle tielle hänen nimensä tähden. '...ő vezet engem az igazság ösvényein az ő nevének által.'

...ja maa hucku cosca hän änen anda... / ...ja maa hukkuu koska hän äänensä antaa... '...és a föld megretten, mert kiengedi hangját...'

...cosca Propeta Nathan tuli hänen tygöns. / ...koska profeetta Nathan tuli hänen tykönsä. '...Mert Nátán próféta eljött hozzá.'

Maa anda hedelmäns... / Maa antaa hedelmänsä...
'A föld meghozza gyümölcsét...'

Nijncuin Isä armahta lastans... / Niin kuin isä armahtaa lastansa...
'Ahogy apa megkönyörül gyermekén...'

4.4. Px1PI. Szinte teljesen egységes, a szövegben 22 *-m* és 1 *-mme* alak található. A teljes Bibliát vizsgálva nagyon ritkán *-n* is előfordul, de az *-m* és *-mme* forma már standardizálódottnak tekinthető (Rapola 1965: 105–109).

a) -m

*...ja meidän Jumalam nimes... / ...ja meidän Jumalamme nimessä...
'...és istenünk nevében...'*

*...me ylennäm meidän lippum... / ...me ylennämme meidän lippumme...
'...felhúzzuk zászlónkat...'*

...mutta me muistam meidän Herram Jumalan nime. / ...mutta me muistamme meidän Herramme Jumalan nimen. '...de mi az Úrnak, Istenünknek nevéől emlékezünk meg...'

Jumala on meidän turwam ja wäkewydem... / Jumala on meidän turvamme ja väkevytemme... 'Isten a mi menedékünk és erőnk...'

*Jacobin Jumala on meidän tukem. / Jaakobin jumala on meidän tukemme.
'Jákob istene a mi támaszunk.'*

...eikä costa meille pahain tecoim jälken. / ...eikä costa meille pahojen tekojemme jälkeen. '...nem fog bosszút állni rajtunk bünös cselekedeteink után.'

b) -mme

*...siirsi hän meistä pahat tecomme. / ...siirsi hän meistä pahat tekomme.
'...elvette rólunk a bünös tetteinket.'*

4.5. Px2PI. Az elemzett zsoltárokbán nem található példa erre a személyragra. Az 1642-es Biblia más szövegeit vizsgálva csekély számú *-nne* és *-n* példa fordul elő.

4.6. Px3PI. Mindössze tízszer szerepel ez a birtokos személyrag a korpuszban. Jelölése egységesen *-ns*. A maival megegyező *-nsa/-nsä* változatra nincs példa a bibliafordító bizottság egyik munkájában sem.

*...ja herrat keskenäns neuwo pitäwät. / ...ja herrat keskenänsü neuvoa pitävät.
'...és az urak tanácskoznak egymás között.'*

...ja heittäkäm meistäm pois heidän köytens. / ...ja heittäkäämme meistä pois heidän köytensä. '...és vessük le magunkról köteleiket.'

*Catcaiscam heidän sitens... / Katkaiskaamme heidän siteensä...
'Szaggassuk le bilincseiket...'*

...cosca heidän wihans julmistu meidän päällem. / ...koska heidän vihansa julmistuu meidän päällemme. '...mert haragjuk felgerjed ellenünk.'

...sillä hän anda ystäwillens heidän maatesans. / ...sillä hän antaa ystävillensä heidän maatessansa. '...ő ad barátainak, mikor azok fekszenek.'

*...ja sito heidän kipuns. / ...ja sitoo heidän kipunsa.
'...és megköti fájaldmukat.'*

4.7. A négy fordítás közül az 1642-es Biblia mutatja a legkiforrottabb képet. Az egyes számú személyragok közül csak a Px1Sg-ben fordul elő ingadozás, a Px2Sg és Px3Sg jelölése már egységesnek tekinthető. Ami a többes számú alakokat illeti, a Px1Pl kevés kivételtől eltekintve, a Px3Pl pedig teljesen standardizálódott. Csekély számú példa van a Px2Pl-ra, ennek jelölésére továbbra is párhuzamos formák léteznek egymás mellett, amik megegyeznek a Finno és Maskulainen fordításaiban találhatóakkal. Azonban, ha a fő forrásként használt agricolai fordításokkal vetjük össze Petraeusék munkáját, akkor előrelépés látható a *-nna* alakok felől a *-nne* (és a szóvégi magánhangzót vesztett *-n*) forma felé.

1642-es Biblia

Px1Sg	<i>-ni, -n</i>	<i>äitini, ystäväni, ystävän, sisaren</i>
Px2Sg	<i>-s</i>	<i>sydämes, isäs</i>
Px3Sg	<i>-ns</i>	<i>poicans, emändäns</i>
Px1Pl	<i>-mme, -m, -n</i>	<i>päämme, elinaicam, sielum, *rucouxen</i>
Px2Pl	<i>-nne, -n</i>	<i>*isänne, *sielun, *edesän</i>
Px3Pl	<i>-ns</i>	<i>ruocans, wihans⁹</i>

5. Összegzés

A száz évet felölelő négy fordítás paradigmáit összevetve jól kivehető, hogy az ortográfia standardizációja mellett (erről ld. Baksa 2020, 2021) a birtokos személyragok rendszere is elindult az egységesülés irányába, de a vizsgált korszakra jellemző ingadozások a négy fordításban még világosan kimutathatók. A korpusz legjellemzőbb sajátosságai a szóvégi magánhangzók eltűnéséhez és a többes paradigma kiforrottlanságához kapcsolódnak.

Mivel mind a négy fordítás Turkuhoz és környékéhez köthető, ezért mindegyik a délnyugati nyelvjáráshoz tartozik (Lehikoinen – Kiuru 2009: 62–63). Ennek legjellemzőbb vonása a szóvégi magánhangzó eltűnése, aminek hatására a maitól eltérő, rövidebb formák jöttek létre, pl. *poican* (mai alak *poikani*) 'fiú-Px1Sg', *jumalan* (mai *jumalani*) 'isten-Px1Sg', *uskon* (mai *uskoni*) 'hit-Px1Sg', *turvan* (mai *turvani*) 'biztonság-Px1Sg', *ystävän* (mai *ystäväni*) 'barát-Px1Sg'. Ez a változás minden vokálisra végződő ragot érinthetett, de legerősebben a Px2Sg és a Px3Sg alakban hatott (Rapola 1965: 105–109, 114).

⁹ Mai alakok: *äitini* 'anyám', *ystäväni* 'barátom', *sisareni* 'testvérem'; *sydämesi* 'szíved', *isäsi* 'apád'; *poikansa* 'fia', *emäntänsä* 'felesége'; *päämme* 'fejünk', *elinaikamme* 'emberöltönk', *sielumme* 'lelkünk', *rukouksemme* 'imánk'; *isänne* 'apátok', *sielunne* 'lelketek', *edessänne* 'elöttetek'; *ruokansa* 'ételük', *wihansa* 'dühük'.

A Px1Sg-ben Agricola fordításában és az 1642-es Bibliában erős többségben vannak a magánhangzót megtartó alakváltozatok, míg Finno és Maskulainen munkájában csak elszórtan található ilyen példák. Ez némiképp ellentétes Nikkilä megállapításával, mely szerint a Px1Sg-ben a korban inkább a magánhangzós formák voltak túlsúlyban (Nikkilä 1985: 104), mivel csak Agricola és Petraeus fordításaiban mutatják ezt az adatok. A Px2Sg-ben már a vizsgált fordítások előtti időszakban is az *-s* változat volt a szinte kizárólagos, 95% körüli előfordulással (Juhos 2022: 58). A Px3Sg-ben csak Agricolánál fordul elő a magánhangzós forma, a három későbbi fordítás következetesen *-ns* alakot használ.

A többes alakokban jelentősen kisebb példaanyag áll rendelkezésünkre, ami más kortárs szövegek esetén is igaz (Juhos 2022: 61–62). Ennek ellenére mindhárom személy jelölése nagy variabilitást mutat (Hakulinen 1979: 111–112). A Px1PI-ben a nyelvjárási vonás szinte minden esetben érvényesült, ezért leggyakrabban *-m* formával találkozhatunk, kivéve Agricolát, akinél az *-n* forma dominált (Häkkinen 1994: 107–108). Magánhangzós változatra csak Agricolánál van kis számú példa, illetve az 1642-es fordításban is szerepel egy alkalommal *-mme* alak. A Px1PI-ben a maihoz való közeledés figyelhető meg a fordítások kronológiai sorrendjét követve. A Px2PI csak korlátozottan fordult elő a szövegekben, jelölése a ragvégi magánhangzó eltűnése miatt *-n*. A kis számú példa miatt nem lehet pontosan felvázolni az egy birtokot jelölő *-tek* és a több birtok esetén használt *-ntek* forma keveredését. Azonban ennek a folyamatnak a lezárultát igazolja, hogy a közfinn kor formái (*-tek*, *-ntek*) és a modern finn nyelv *-nne* ragja közt átmenetet képző *-nte* formára sincs példa a szövegekben. Nagyobb példaanyag áll rendelkezésre a Px3PI-ban. A korpusz szövegeinek mindegyikében az *-ns* forma az uralkodó. A Px3Sg-hez képest itt eltérés, hogy a *-nsA* változatok csak Finno és Maskulainen munkáiban találhatóak, míg az egyes számú alakokban csak Agricolánál találunk magánhangzós formákat. A Px3Sg-ban az 1642-es Biblia szövegeiben már teljes standardizálódás figyelhető meg.

	Sg1		Sg2		Sg3		
	<i>-ni</i>	<i>-n</i>	<i>-si</i>	<i>-s</i>	<i>-ns</i>	<i>-nsA</i>	<i>-nse</i>
Agricola	28	15	0	46	64	5	2
Finno	2	13	0	46	71	0	0
Maskulainen	6	17	0	51	72	0	0
Petraeus	22	13	0	49	59	0	0
Összesen	58	58	0	192	266	0	2

	P11				P12		P13	
	<i>-mme</i>	<i>-nna, -nne</i>	<i>-m</i>	<i>-n</i>	<i>-nne, -ne</i>	<i>-n</i>	<i>-ns</i>	<i>-nsA</i>
Agricola	0	3	0	18	0	0	7	0
Finno	0	0	7	3	0	1	33	1
Maskulainen	0	0	17	1	0	1	29	3
Petraeus	1	0	22	0	0	0	10	0
Összesen	1	3	46	22	0	2	79	4

Irodalom

- BAKSA MÁTÉ 2020: A zárhangok lejegyzése a 16–17. századi finn zsoltárfordításokban. *Folia Uralica Debreceniensia* 27: 5–20.
- BAKSA MÁTÉ 2021: Hemminki Maskulainen és a finn nyelv standardizálódása. *Folia Uralica Debreceniensia* 28: 29–42.
- BÜDI REGINA 2013: A finn helyesírás fejlődése a XVI–XVII. században. *Folia Uralica Debreceniensia* 20: 37–48.
- DAHLSTRÖM, FABIAN 2005: *Piae Cantiones* -perinne. In: Pajamo, Reijo (toim.), Hemminki Maskulainen virsikirja 400 vuotta. *Hymnologian ja liturgiikan seuran vuosikirja*. Hymnos. 69–78.
- HAKULINEN, LAURI 1979: Suomen kielen rakenne ja kehitys. Otava, Helsinki.
- HÄKKINEN, KAISA 1994: *Agricolasta nykykieleen*. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo.
- HÄKKINEN, KAISA 2005: Maskun Hemmingin kieli. In: Pajamo, Reijo (toim.), Hemminki Maskulainen virsikirja 400 vuotta. *Hymnologian ja liturgiikan seuran vuosikirja*. Hymnos. Helsinki. 27–38.
- HÄKKINEN, KAISA 2007: Suomen kieli Mikael Agricolan Abckiriassa. In: Häkkinen, Kaisa (toim.), Mikael Agricola: Abckiria. Kriittinen editio. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 62–92.
- HÄKKINEN, KAISA 2016: Spreading the written word. Mikael Agricola and the birth of literary Finnish. *Studia Fennica Linguistica*, Helsinki.
- HEININEN, SIMO 1999: Mikael Agricola raamatunsuomentajana. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- HEININEN, SIMO 2007: Abckirian sisältö ja lähteet. In: Häkkinen, Kaisa (toim.), Mikael Agricola: Abckiria. Kriittinen editio. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 42–61.
- IKOLA, OSMO 1984: Suomen kielen historia. In: Paunonen, Heikki – Rintala, Paavo (toim.), *Nykysuomen rakenne ja kehitys*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 111–138.
- JUHOS MERI 2022: Birtokos személyragok Urbanus Rhegius *Sieluin vahvistos* című művében. *Folia Uralica Debreceniensia* 29: 55–66.
- LEHIKONEN, LAILA 2005: Suomen ennen ja nyt. Suomen kielen kehitys ja vaihtelu. *Finn Lectura*, Tampere.
- LEHIKONEN, LAILA – KIURU, SILVA 2009: Kirjasuomen kehitys. Helsingin yliopiston Suomen kielen laitos. Helsinki.

- NIKKILÄ, OSMO 1985: Apokope und altes Schriftfinnisch. Zur Geschichte der *i*-Apokope des Finnischen. Groningen.
- PEEBO, JAAK 2001: Finnosta Hemminkiin – vanhimpien suomenkielisten virsikirjojen kielestä. In: Palander, Marjatta (toim.), Agricolasta Inkeriin: juhlakirja Ilkka Savijärven 60-vuotispäiväksi. Studia Carelica Humanistica 17, Jyväskylä. 133–146.
- PERÄLÄ, ANNA 2007: Mikael Agricolan teosten painoasu ja kuvitus. In: Häkkinen, Kaisa (toim.), Mikael Agricola: Abckiria. Kriittinen editio. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 10–41.
- RAPOLA, MARTTI 1965: Suomen kirjakielen historia pääpiirteittäin 1. Vanhan kirjasuomen kirjoitus- ja äänneasuun kehitys. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- VÄINÖLÄ, TAUNO 2005: Hemminki Maskulaisen virsikirja. In: Pajamo, Reijo (toim.), Hemminki Maskulaisen virsikirja 400 vuotta. Hymnologian ja liturgiikan seuran vuosikirja. Hymnos. Helsinki. 39–57.

Internetes források:

http://kaino.kotus.fi/korpus/vks/meta/agricola/agri3ps_rdf.xml
http://kaino.kotus.fi/korpus/vks/meta/virret/finno_rdf.xml
http://kaino.kotus.fi/korpus/vks/meta/virret/hemm1605_rdf.xml
http://kaino.kotus.fi/korpus/vks/meta/biblia/vt3_job_rdf.xml

*

The system of possessive suffixes in the Finnish psalm translations of the 16th-17th centuries

The present article describes the possessive suffix system of the Finnish language in the 16th-17th centuries. This period is of particular curiosity, since the modern Finnish paradigm, which emerged from the mixing of the presumed elemental system of the proto-finnic period, is not yet fully developed. As a result, in some cases (e.g. Px1Pl, Px2Pl) there are significant variations depending on the period under analysis. Until the complete Finnish translation of the Bible was published in 1642, several different authors produced translation fragments. Some of these works were direct corrections of each other, others were entirely separate translations. This unique situation offers a valuable opportunity to analyse the structure of the Finnish language in the 16th and 17th centuries. The corpus of the present study consists of the psalm translations of Mikael Agricola, Jaakko Finno, Hemminki Maskulainen and the Bible translation committee led by Eskil Petraeus.

Keywords: language history, possessive suffixes, Bible translation, Mikael Agricola, Jaakko Finno, Hemminki Maskulainen, Eskil Petraeus

MÁTÉ BAKSA